

DE ABONNEMENTSTAKS VERPLAATST NAAR HET WETBOEK DIVERSE RECHTEN EN TAKSEN

De jaarlijkse taks op de collectieve beleggingsinstellingen (hierna “abbonementstaks”) is door de *wet van 3 april 2019 tot invoering van het Wetboek van de minnelijke en gedwongen invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen* verplaatst van het Wetboek der successierechten (namelijk art. 161 tot 162/2 W.Succ.) naar het Wetboek diverse rechten en taksen (namelijk art. 201.20 tot 201.28 WDRT).

Deze verplaatsing van wetboek heeft een grotere impact dan op het eerste gezicht zou lijken. De verplaatsing van de abbonementstaks van het Wetboek der successierechten naar het Wetboek diverse rechten en taksen verkort immers de verjaringstermijn van de vordering tot teruggave van 5 jaar naar 2 jaar en beperkt de stuitingsmogelijkheden in hoofde van de belastingplichtige. Uit de parlementaire voorbereidingen kan niet afgeleid worden dat de wetgever werkelijk de intentie had om de verjaringstermijn te verkorten en de stuitingsmogelijkheden te beperken. Zo werden er ook geen overgangsmaat-

regelen gesteld. Het lijkt dan ook dat dit eerder bijkomende gevolgen van de verplaatsing naar het Wetboek diverse rechten en taksen zijn die de wetgever niet beoogd had en waarbij hij ook niet heeft stilgestaan.

1 VERJARING VORDERING TOT TERUGGAVE VAN DE ABONNEMENTSTAKS

1.1 Oude regeling onder het Wetboek der successierechten

De abbonementstaks werd oorspronkelijk geregeld door de artikelen 161 tot 162/2 van het Wetboek der successierechten. De wet van 3 april 2019 heeft deze artikelen opgeheven met ingang vanaf 1 januari 2020.¹

Wat betreft de verjaring, de teruggave, de vervolgingen en gedingen en de correctionele straffen viel de abbonementstaks onder de algemene bepalingen van het Wetboek der successierechten.² Bijgevolg verjaarde de eis tot

¹ Artikelen 109 en 139 van de wet van 3 april 2019.

² Artikel 162 W.Succ.

082 teruggave van de abonnementstaks (alsook de interesten en boeten) na vijf jaar te rekenen vanaf 1 januari van het jaar waarin de vordering ontstaan is.³ Bijvoorbeeld: de abonnementstaks voor de in België uitstaande bedragen per 31.12.2015 moest uiterlijk betaald worden op 31 maart 2016. Onder het Wetboek der successierechten kon de betaalde abonnementstaks voor aanslagjaar 2016 tot 31.12.2020 teruggevorderd worden.

1.2 Nieuwe regeling onder het wetboek diverse rechten en taksen

Door middel van de artikelen 78 tot 87 van de wet van 3 april 2019 wordt de abonnementstaks ingevoerd in het Wetboek diverse rechten en taksen. De abonnementstaks wordt beschouwd als een “diverse taks” en niet als een “divers recht”.

In tegenstelling tot het Wetboek der successierechten voorziet het Wetboek diverse rechten en taksen niet in een expliciete verwijzing naar de algemene bepalingen van het wetboek inzake de verjaring van de eis tot teruggave, noch in een afwijkende regeling wat betreft de abonnementstaks.

“Verjaringstermijn abonnementstaks verkort tot 2 jaar.”

Er kan daarom aangenomen worden dat de verjaring van de eis tot teruggave van de abonnementstaks onder de algemene bepalingen met betrekking tot de diverse rechten en taksen valt. Dit betekent dat de terugbetaling van diverse rechten en taksen verjaart na afloop van twee jaar vanaf de dag waarop de rechtsvordering is ontstaan.

Dit houdt in dat de verjaringstermijn van de eis tot teruggave van de abonnementstaks met drie jaar verkort wordt door de verplaatsing naar het Wetboek diverse rechten en taksen.

2 STUITING VAN DE VERJARING

2.1 Oude regeling onder het Wetboek der successierechten

Onder het Wetboek der successierechten wordt de verjaring met betrekking tot de vordering tot teruggave gestuit door een gemotiveerd aangetekend schrijven. Daarnaast zijn ook de vormen van burgerlijke stuiting van toepassing zoals bepaald in artikel 2244 BW., namelijk *“een dagvaarding voor het gerecht, een bevel tot betaling, een aanmaning tot betaling als bedoeld*

³ Artikel 138 W.Succ.

in artikel 1394/21 van het Gerechtelijk Wetboek of een beslag, betekend aan hem die men wil beletten de verjaring te verkrijgen”.

Een speciale vorm van burgerlijke stuiting is een ingebrekestelling bij ter post aangetekende zending met ontvangstbewijs door een advocaat (of gerechtsdeurwaarder).⁴ Dergelijke stuiting vormt een uitzondering op het principe dat een loutere ingebrekestelling de verjaring niet stuit. Deze stuitingsvorm werd ingevoerd om te vermijden dat procedures louter te bewarende titel ingesteld zouden worden om de verjaring te stuiten wanneer er nog een kans zou zijn op een minnelijke regeling binnen een korte termijn.⁵

2.2 Nieuwe regeling onder het wetboek diverse rechten en taksen

Het Wetboek diverse rechten en taksen voorziet in tegenstelling tot het Wetboek der successierechten niet in eigen stuitingsgronden maar verwijst louter naar de stuitingsgronden onder het Burgerlijk Wetboek. Hierdoor kan de verjaring van de vordering tot teruggave van de abonnementstaks niet meer door middel van een gemoti-

“Stuitingsgronden beperkt tot dagvaarding voor het gerecht.”

veerde aangetekende brief gestuit worden zoals voorzien in het Wetboek der successierechten.

Daarnaast worden de burgerlijke stuitingsgronden expliciet beperkt voor wat betreft de verjaring van de teruggave van de “diverse taksen” (zoals de abonnementstaks). Deze verjaring wordt immers gestuit “op de wijze en onder de voorwaarden voorzien in de artikelen 2244 en volgende van het Burgerlijk Wetboek, met uitzondering van artikel 2244, paragraaf 2”.⁶

Dit betekent dat de verjaring van de vordering tot teruggave van de abonnementstaks ook niet meer gestuit kan worden door een ingebrekestelling bij een ter post aangetekende zending door de advocaat (of gerechtsdeurwaarder) (met ontvangstbewijs).

Hierdoor lijkt enkel een dagvaarding voor het gerecht over te blijven als stuitingsgrond. De andere vormen van burgerlijke stuiting lenen zich immers niet tot het stuiten van de verjaringstermijn voor de terugvordering van de

⁴ Artikel 2244, § 2 BW.

⁵ Parl.St. Kamer 2012-13, nr. 2386/003, 3.

⁶ Artikel 202.9 WDR.T.

084 abonnementstaks daar een uitvoerbare titel (uitvoerbaar vonnis of notariële akte) vereist is voor een bevel tot betaling,⁷ er sprake moet zijn van een “onbetwiste geldschuld” bij een aanmaning tot betaling en geen beslag gelegd kan worden op overheidsgoederen.⁸

Dagvaarding voor het gerecht wordt echter wel ruim geïnterpreteerd zodat elke akte van rechtsingang die de zaak ten gronde aanhangig maakt voor de rechter en waaruit blijkt dat een schuldeiser zijn rechten die aan verjaring onderhevig zijn, wil laten doen gelden, de verjaring stuit (zoals bijvoorbeeld inleiding via een verzoekschrift).⁹

3 IMPACT OP DE LOPENDE VERJARINGSTERMIJNEN

De vraag rijst welke effecten de hierboven besproken wijzigingen hebben op reeds lopende verjaringstermijnen en stuitingen daarvan. Deze vraag betreft, met andere woorden, de werking in de tijd van de inkorting van de verjaringstermijn en beperking van de sluitingsdaden. Vaststaande Cassatierecht-

spraak¹⁰ stelt dat wanneer een wet voor de verjaring van de vordering een kortere termijn bepaalt dan die gesteld werd door de vorige wet en het betrokken recht vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet is ontstaan, de nieuwe verjaringstermijn ten vroegste met de inwerkingtreding van de nieuwe wet begint te lopen. Het Hof van Cassatie steunt haar redenering op artikel 1 BW. (voormalig artikel 2 BW.) hetgeen bepaalt dat de wet alleen beschikt voor het toekomstige en geen terugwerkende kracht heeft.

De kortere verjaringstermijn inzake de vordering tot teruggave van de abonnementstaks kan dus niet vroeger dan op 1 januari 2020 in werking treden.

3.1 Verjaringstermijn wanneer geen sluitingsdaden gesteld werden voor 1 januari 2020

In overeenstemming met de bovenvermelde Cassatierechtspraak, moet voor wat betreft de lopende verjaringstermijnen een vergelijking gemaakt worden tussen de verjaringstermijn van

7 A. VAN OEVELEN, “Algemeen overzicht van de bevrijdende verjaring en de vervaltermijnen in het Belgisch privaatrecht”, *Tijdschrift voor privaatrecht*, 1987, (1755) 1811.

8 Artikel 1412bis Ger.W.

9 M. DE RUYSSCHER, “Burgerlijke stuiting van de bevrijdende verjaring: een stand van zaken”, *Rechtskundig Weekblad*, 2013-14, 22, 843-844.

10 Cass. 6 maart 1958, *Arr.Cass.* 1958, 489, 54; Cass. 13 maart 1989, *Arr.Cass.* 1988-89, 804; 24 januari 1997, *Arr.Cass.* 1997, 107; Cass. 12 februari 2007, *Arr.Cass.* 2007, 349; Cass. 30 januari 2009, *Arr.Cass.* 2009, 315; Cass. 30 november 2009, *Arr.Cass.* 2009, 2857; Cass. 24 april 2017, AR 5.16.0025F.

“De verjaringstermijn die eerst afloopt zal worden toegepast.”

oude wetgeving (Wetboek der successierechten) en nieuwe wetgeving (Wetboek diverse rechten en taksen).

De verjaringstermijn onder de oude wetgeving wordt berekend overeenkomstig het oorspronkelijke uitgangspunt. Dit is vijf jaar te rekenen van 1 januari van het jaar waarin de vordering ontstaan is.

Voor de verjaringstermijn onder de nieuwe wetgeving wordt het moment van inwerkingtreding van de nieuwe wet (zijnde 1 januari 2020) als uitgangspunt genomen. De nieuwe verjaringstermijn bedraagt twee jaar.

Deze twee verjaringstermijnen worden vervolgens met elkaar vergeleken en de wetgeving waarvan de verjaringstermijn als eerste afloopt zal worden toegepast.¹¹

De nieuwe verjaringstermijn begint met andere woorden te lopen vanaf de

inwerkingtreding van de nieuwe wetgeving, maar indien de totale duur van verjaring de verjaringstermijn onder de oude wetgeving zou overtreffen, wordt de oude verjaringstermijn toegepast.¹²

Dit betekent dat voor wat betreft de abonnementsstaks die betaald is vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wetgeving, de nieuwe verjaringstermijn voor de vordering tot teruggave is beginnen lopen op 1 januari 2020 en dit voor een termijn van 2 jaar (zijnde tot 31 december 2021). In zover de totale duur van de verjaring de verjaringstermijn onder de oude wetgeving hierdoor wordt overschreden (zijnde 5 jaar), wordt de oude verjaringstermijn toegepast.

Dit is het geval voor wat betreft aanslagjaar 2015¹³ en aanslagjaar 2016¹⁴ waar de oude verjaringstermijn respectievelijk op 31 december 2019 en 31 december 2020 intreedt. In deze gevallen

11 H. DE PAGE, *Traité élémentaire de droit civil Belge*, I, Brussel, Bruylant, 1961, 344-345; F. AMERIJCKX, “Non-retroactiviteit terzake rijksbelastingen”, in *Liber Amicorum A. Tiberghien*, Diegem, Kluwer, 1984, 18-19; P. POPELIER, “Toepassing van de wet in de tijd: Vaststelling en beoordeling van temporele functies”, in *A.P.R.*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1999, 90-91.

12 T. VANCOMPENOLLE, *Intertemporeel recht*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 138; Dergelijk principe werd ook gehanteerd toen de verjaringstermijn in het Burgerlijk Wetboek verkort werd door de wet van 10 juni 1998 tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de verjaring. De wet voorzorg in een overgangsmaatregel die verduidelijkt werd in een circulaire (Circulaire nr. 8 (AFZ/2000-0882 – Dos. 227) dd. 06.07.2000) waarbij gesteld werd dat de overgangsmaatregel “conform de algemene aanvaarde beginselen in deze materie” was.

13 Met aanslagjaar 2015 wordt de abonnementsstaks bedoeld die geheven is met betrekking op de in België uitstaande bedragen per 31.12.2014.

14 Met aanslagjaar 2016 wordt de abonnementsstaks bedoeld die geheven is met betrekking op de in België uitstaande bedragen per 31.12.2015.

086 zal de oude verjaringstermijn toegepast worden aangezien de totale duur van de verjaring die van de oude verjaringstermijn overtreft.

Voor aanslagjaar 2017 is het moment van verjaring onder de nieuwe en oude wetgeving hetzelfde (namelijk op 31 december 2021). Vanaf aanslagjaar 2018 zal de verjaringstermijn onder de nieuwe wetgeving toegepast worden aangezien zij eerst afloopt.

Vanaf aanslagjaar 2018 zal de verjaringstermijn inzake de vordering tot teruggave van de abonnementsstaks dus effectief ingekort worden.

Voortgaand op de vaststaande rechtspraak van het Hof van Cassatie, betekent dit dat voor wat betreft de reeds betaalde abonnementsstaks die nog niet is verjaard en waarvoor nog geen stuitingsdaden werden gesteld, de volgende verjaringstermijn in acht genomen dienen te worden:

Aanslagjaar	2015	2016	2017	2018	2019
Oude wet	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023
Nieuwe wet	nog niet van toepassing	31.12.2021	31.12.2021	31.12.2021	31.12.2021

3.2 Verjaringstermijn wanneer wel stuitingsdaden gesteld werden voor 1 januari 2020

Indien de verjaring van de vordering tot teruggave ten laatste op 31 december 2019 werd gestuit conform het Wetboek der successierechten (bv. door een aangetekende brief met ontvangstbewijs van een advocaat), dan behoudt dergelijke stuiting zijn gevolgen zelfs na de inwerkingtreding van de nieuwe wetgeving.

Wanneer de verjaring gestuit is door middel van een dagvaarding voor het gerecht (of daarmee gelijk te stellen akte van rechtsingang) duurt de stuiting tot het tijdstip waarop een definitieve beslissing wordt uitgesproken. De dagvaardingen ingesteld voor 1 januari 2020 blijven bijgevolg gestuit tot de definitieve uitspraak.

In principe wijzigt de stuiting de aard van het betrokken recht niet waardoor de nieuwe verjaring naar haar aard en

“Stuiting conform het wetboek der successierechten behoudt zijn gevolgen ook onder nieuwe wetgeving..”

termijn in principe dezelfde zal zijn als de oorspronkelijke verjaring.¹⁵ De stuiting door middel van een aangetekende brief tegen ontvangstbewijs van een advocaat (of gerechtsdeurwaarder) doet – in tegenstelling tot de andere vormen van burgerlijke stuiting – een nieuwe termijn van slechts één jaar ingaan, zonder dat de vordering vóór de vervalddag van de initiële verjaringstermijn kan verjaren.

De verjaringstermijn kan vervolgens opnieuw gestuit worden onder de voorwaarden van het Wetboek diverse rechten en taksen. In dat geval wordt een nieuwe verjaring verkregen van vijf jaar na de laatste stuitingsdaad van de vorige verjaring.¹⁶

Zoals reeds aangehaald, lijkt de vordering tot teruggave van de abonnementstaks onder het Wetboek diverse rechten en taksen enkel gestuit te kunnen worden door een dagvaarding voor het

gerecht (of daarmee gelijk te stellen akte van rechtsingang).

4 CONCLUSIE

De verplaatsing van de abonnementstaks naar het Wetboek diverse rechten en taksen verkort de verjaringstermijn voor de terugvordering van de abonnementstaks aanzienlijk. Daarnaast blijkt de verjaringstermijn enkel nog gestuit te kunnen worden door middel van een dagvaarding voor het gerecht (of gelijkaardige handeling). De ingebrekestelling van de FOD Financiën door de advocaat per aangetekende brief zal de verjaring immers niet langer stuiten. Belastingplichtigen zullen dus voortaan snel moeten handelen indien ze de abonnementstaks wensen terug te vorderen. Hierbij rijst ook de vraag of het nog mogelijk zal zijn om de administratieve procedure uit te putten alvorens naar de rechtbank te gaan gelet op de korte verjaringstermijn en het inleiden van een rechtszaak de enige stuitingsmogelijkheid lijkt te zijn.

¹⁵ A. VAN OEVELEN, “Algemeen overzicht van de bevrijdende verjaring en de vervaltermijnen in het Belgisch privaatrecht”, *Tijdschrift voor privaatrecht*, 1987, (1755) 1816.

¹⁶ Artikel 202.9, § 2 WDRD.